

tekst: **Gerard Litjens**

foto's: **Bureau Stroming en Jan van der Ploeg**

De Broekpolder – *burgers zorgen voor leefbaarheid in Rotterdamse stadsregio*

"De Broekpolder is van een lelijk eendje uitgegroeid tot een mooie zwaan" -zo staat te lezen in het Integraal Inrichtingsplan Broekpolder dat in mei 2009 aan het gemeentebestuur van Vlaardingen werd aangeboden (en door het College en de Raad is vastgesteld). Van een slibdepot uit de jaren 1950 en '60 is het gebied uitgegroeid tot het groene hart van de stad. En er is voor het eerst een Integraal Inrichtingsplan gemaakt, om het gebied nog mooier te maken als een buitenplaats voor recreatie en sport, onderwijs, cultuur en natuur. Dit plan is door de Stichting Federatie Broekpolder zo krachtig neergezet, dat dit de gemeente geholpen heeft dit jaar de 'groenste stad' van Nederland te worden. Dat word je immers niet alleen met goed groenbeheer, dat doen wel meer steden. Maar bij papieren plannen alleen mag het voor de Broekpolder niet blijven, het gebied is immers al vijftig jaar zoeklocatie voor woningbouw in de Rotterdamse stadsregio: het is immers hoog, droog, groen en groot. En die zoeklocatie is menigeen een doorn in het oog. Hieronder schets ik de nieuwe toekomst voor de Broekpolder. De basis daarvoor is het Integraal Inrichtingsplan, dat de toegevoegde waarde van het gebied zo zal vergroten dat eventuele eenmalige woningbouwopbrengsten daarbij in het niet vallen.

Gerard Litjens is directeur van Bureau Stroming en werkt sinds 2008 voor de Federatie en de gemeente Vlaardingen aan de plannen voor de Broekpolder. Stroming heeft ruime ervaring met natuur- en landschapsontwikkeling, stimuleert publieke betrokkenheid en voert projecten uit in de gehele Rijn- en Maasdelta.

www.stroming.nl
www.federatiebroekpolder.nl

Unieke geschiedenis

Midden in één van de verstedelijkste delen van Europa steekt hier een groot, groen natuur- en recreatiegebied van ongeveer 400 hectare meters hoog uit boven het laaggelegen open veenweidegebied. De Broekpolder is tussen 1958 en 1976 opgespoten met slib uit de Rotterdamse haven. Deze naoorlogse 'win-winsituatie' leverde immers gratis bouwrijpe grond op, terwijl Rotterdam verlost was van dichtslibbende havens. Dat slib bleek echter verontreinigd. Hierdoor waren de woningbouwplannen, die in de zakelijke deal waren besloten, niet uitvoerbaar. Vanaf begin jaren 1970 werd de polder gebruikt als recreatie- en productiebos met overwegend snelgroeibomen als populier en wilg. Grote percelen werden als landbouwgrond verpacht, maar dit gebruik is tien jaar geleden beëindigd. Het lelijke eendje is op verrassende manier uitgegroeid, met een veelsoortig gebruik van sportveld tot stiltegebied, en met een verrassende natuurontwikkeling. Dit trekt inmiddels vele honderdduizenden bezoekers per jaar uit de gehele regio. Dat kun je met recht een unieke geschiedenis noemen.

Uniek planproces

De afgelopen jaren hebben vele Vlaardingers zich uitgesproken over de betekenis van de Broekpolder. De ideeën en argumenten, die naar voren zijn gebracht tijdens de vele discussies over de toekomst van de polder, zijn terug te vinden in het Integraal Inrichtingsplan Broekpolder (IIB). Eerder zijn er burgernota's verschenen, actieboekjes uitgegeven (zie bijvoorbeeld *Bomengroei of Huizenbouw, vijftig jaar bestuurlijk geploeter*, Toby Witte 1998) en burgerinitiatieven ontplooid. Eén van die initiatieven betrof een 'bestuurlijk experiment', waarvoor in 2006 de Stichting Federatie Broekpolder is opgericht. Op 22 januari 2008 hebben de Federatie en de gemeente een convenant ondertekend, waarin wederzijdse rechten en plichten, taken en bevoegdheden zijn vastgelegd. De Federatie, dus de burger, neemt het voortouw bij het genereren van ideeën en werkt samen met de gemeente op het hoogste niveau van burgerparticipatie. De Federatie werkt met een aantal 'Kamers', waarbinnen regelmatig wordt gesproken over de diverse aspecten van de toekomst van de polder (natuur, recreatie, sport en cultuur).

Het lelijke eendje is op verrassende manier uitgegroeid, met een veelsoortig gebruik van sportveld tot stiltegebied, en met een verrassende natuurontwikkeling. Dit trekt inmiddels vele honderdduizenden bezoekers per jaar uit de gehele regio. Dat kun je met recht een unieke geschiedenis noemen.

Zo ondersteunt de Federatie het gemeentebestuur om samen met burgers tot slagvaardige besluitvorming te komen over groen en recreatie in de Broekpolder. Daarbij gaat het om zeven concrete voorrangprojecten en dus ook om een door de bevolking en de politiek gedragen langetermijnvisie.

De ontwikkelingsvisie

In 2008 heeft de Federatie het eerste voorrangproject ontwikkeld, een toekomstvisie 'Broekpolder, een polder op niveau', die door de Federatie volgens de plaatselijke inspraakverordening aan de Vlaardingse bevolking is voorgelegd. Vervolgens is deze visie door het College en de Gemeenteraad vastgesteld als het uitgangspunt voor de ontwikkelingen in de Broekpolder. Deze ontwikkelingsvisie gaat uit van een krachtige zonering, van intensief naar extensief gebruik, en geen woningbouw. Zo functioneren het sportcomplex in het zuidelijke deel en de golfbaan in het noorden uitstekend en hoeven geen grote ingrepen in het intensieve deel te gebeuren.

Integraal Inrichtingsplan Broekpolder

Het planproces leidde vervolgens in 2009 tot de opstelling van een integraal plan, waarin de Broekpolder als groen- en recreatiegebied voor nu en in de toekomst onomstreden is. Voor Vlaardingse biedt de Broekpolder uitstekende mogelijkheden voor groen en recreatie. Het groen van de Broekpolder is goed toegankelijk gemaakt door goede wandel-, ruiters-, mountainbike- en fietsverbindingen. Het plan geeft de Broekpolder een sterkere identiteit als

aantrekkelijk en toegankelijk, groot en ruig natuur- en recreatiegebied. Het is gemaakt door Bureau Strooming in opdracht van de Federatie. De uitvoering zal een meerjarenprogramma worden, waarvoor 5 tot 10 miljoen euro nodig is. De Federatie heeft met de gemeente en de provincie Zuid-Holland de eerste € 4,7 miljoen al bestemd, en er wordt naarstig naar aanvullende middelen gezocht.

Als eerste concrete stap heeft de gemeente afgelopen mei de oostelijk gelegen Watersportweg omgetoverd tot een fietsstraat, waarin fietsers mogen domineren over het gemotoriseerde verkeer.

Het zou dan ook politiek en bestuurlijk onverstandig zijn en voor Vlaardingen ook gezichtsverlies betekenen, als deze uitbundig gegenereerde energie van betrokken burgers niet zou worden omgezet in daden.

Het Klauterwoud

In een van de loofbossen (aanleg rond de Boomplantdag 1975) wordt na de zomer in 2010 een 20 hectare groot struinbos gerealiseerd, waarin een avontuurlijke klim- en klauterroute wordt gemaakt, er een uitkijktoren verrijst en een tokkelbaan wordt gebouwd. Er wordt een stichting opgericht, met de Stichting Survival Vlaardingen, de Lionsclub en de Stichting Federatie Broekpolder om toe te zien op het gebruik en onderhoud van het struinbos. De Lionsclub Vlaardingen heeft een prijsvraag uitgeschreven om een naam te bedenken voor het struinbos. Drie kinderen van de K.B.S. De Hoeksteen in Vlaardingen hebben de naam Klauterwoud bedacht en daarmee de prijs voor hun school binnengehaald.

Broekpolderhaven

Bij de Polderpoort wordt aan de Vlaardinger Vaart een passantenhaven aangelegd, speciaal voor historische Westlanders, recreatievaart en passanten. Het wordt de thuishaven van de fluisterboot Andante waarmee tochten naar het gebied Midden-Delfland worden gevaren. Mogelijk kun je hier in de toekomst elektrische bootjes huren. Een imposant landmark verrijst langs de oever, er komt een ligweide en je kunt er pootje baden.

Educatief Archeologisch erf

Er wordt momenteel een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de mogelijkheden om het rijke archeologische erfgoed van Vlaardingen en omstreken zichtbaar en beleefbaar te maken, in de vorm van een nieuwe versie van een nederzetting uit de prehistorie, de Romeinse tijd en Middeleeuwen. Geen museum, maar een interactief educatief erf voor jong, maar ook voor oud. Dit kan leiden tot een mooi dagje uit, met informatieve educatie en recreatieve programma's.

Natuurkampschool

Er wordt door de Federatie samen met de onderwijswereld gestudeerd op de realisatie van een Natuurkampschool, met onder meer een buitenschoolse opvang en een mogelijk vakantieonderkomen voor het basisonderwijs in Vlaardingen, Maassluis, Schiedam en de regio. Leerkrachten zijn creatief aan het werk gegaan en hebben een aantrekkelijk plan uitgewerkt waarbij alle projecten uit het Integrale Inrichtingsplan betrokken worden en een essentiële functie hebben. Dit plan is door een vertegenwoordiging van de scholen samen met de Federatie voorgelegd aan de wethouder Onderwijs in Vlaardingen, die dit met enthousiasme in ontvangst heeft genomen.

Natuurkern

Belangrijke drager van al deze concrete plannen is de vorming van een groen en waterrijk hart van de Broekpolder, met meer ruimte voor natuurwaarden en een aantrekkelijke padenstructuur voor wandelaars, fietsers, ruiters en struiners. Zo'n 180 hectare in het middengebied zal naar verwachting in het komende najaar door de gemeente in samenwerking met het Recreatieschap Midden-Delfland tot een begrazingsgebied worden ingericht met een familiegroep van 25 Schotse Hooglanders. Een ontmoeting met nagenoeg wild levende dieren zal het gebied nog aantrekkelijker maken, de toegankelijkheid neemt zelfs toe. De biodiversiteit zal verder toenemen, de natuurlijke processen zorgen voor betere overgangen van bos naar open terrein. Door meer neerslag in het gebied vast te houden ontstaat er in de laagste delen een schone waterplas. Delen van de bosaanplant zullen op termijn worden omgevormd naar natuurbos. Met deze plannen wordt tegelijkertijd de milieubelasting verminderd, het aanwezige slib in de ondergrond zal deze toekomst niet in de weg staan.

Zet de gemeenteraad de burgerparticipatie op het spel?

De verdere integrale ontwikkeling van de Broekpolder draagt bij tot een leefbaarder stad en Midden-Delfland. De verdere integrale ontwikkeling staat of valt bij een krachtige samenwerking tussen de Federatie, de gemeente, het recreatieschap en de huidige en toekomstige gebruikers. Er is een tienpuntenplan in ontwikkeling, waarin door vele betrokkenen (er zijn meer dan 1000 vrijwilligers actief!) bij de Broekpolder enkele aandachtspunten zijn geformuleerd rond onderwerpen zoals sociale veiligheid en bereikbaarheid. De Federatie heeft zich naar aanleiding van de recente politieke beschouwingen zeer verontrust getoond over dreigende bezuinigingen, juist nu de mogelijkheden er zijn om na jaren van praten en overleg tot realisatie van een waaier aan projecten over te gaan. Vooral baart zorgen dat wegens de voorgenomen bezuiniging het integrale karakter van de aanpak van de Broekpolder verloren gaat en de participatie van burgers op het spel staat. Het zou dan ook politiek en bestuurlijk onverstandig zijn en voor Vlaardingen ook gezichtsverlies betekenen, als deze uitbundig gegenereerde energie van betrokken burgers niet zou worden omgezet in daden. Dan toch maar weer woningbouw?

